

Content Analysis of the Book Sentences of Ali and Identification of Its Sources

Mina Habibi*, Yahya Mirhoseini**

Zahra Hashemi***

Abstract

The wise sayings of Imam Ali (peace be upon him) have long captivated both Muslim and non-Muslim scholars, particularly Orientalists, serving as a source of inspiration for numerous Western translations and academic studies. Among the earliest efforts to translate a selection of Imam Ali's aphorisms into English is *Sentences of Ali* by Simon Ockley (1720 CE), published at the beginning of the eighteenth century. The work comprises 169 selected sayings attributed to Imam Ali, chosen primarily for their ethical, epistemological, and didactic dimensions. Employing a descriptive-analytical methodology, this study provides a concise introduction to the author and his work, followed by a content-based examination of the selected sayings, the identification of their probable sources, and an analysis of Ockley's selection criteria. The findings reveal that over 85% of the sayings are ethical in nature and are primarily derived from the classical collection *Ghurar al-Hikam wa Durar al-Kalim*, though a portion lacks clear attribution. Furthermore, an analysis of Ockley's approach demonstrates that, contrary to the dominant Orientalist tendencies of his time, Ockley sought to present a morally centered and universal image of Imam Ali to Western readers.

* M.A. Graduate in Nahj al-Balaghah Studies, Department of Quranic Sciences and Hadith, Meybod University, Meybod, Iran, mina.habibi1391@gmail.com

** Associate Professor, Department of Quranic Sciences and Hadith, Faculty of Theology, Meybod University, Meybod, Iran (Corresponding Author), Mirhoseini@meybod.ac.ir

*** Assistant Professor, Department of Islamic Studies, Faculty of Theology, Meybod University, Meybod, Iran, Hashemi@meybod.ac.ir

Date received: 05/12/2024, Date of acceptance: 05/03/2025

Keywords: Imam Ali (p.b.u.h.), Simon Ockley, *Sentences of Ali*, Content Analysis, source Identification of narrations.

Introduction

The wise sayings of Imam Ali (p.b.u.h.) have long inspired scholars across religious and cultural boundaries. One of the earliest Western attempts to translate and introduce these teachings is *Sentences of Ali* (1720), authored by Simon Ockley—a British clergyman and professor of Arabic at Cambridge University. This collection of 169 aphorisms represents an early endeavor to present Imam Ali's thought to English-speaking audiences, emphasizing ethical and universal human values.

Materials & Methods

This research adopts a descriptive–analytical and comparative approach. It critically examines the content and thematic structure of Ockley's selected sayings, identifies their likely sources, and analyzes his selection criteria and intellectual motivations. The study involves a comparative assessment of Ockley's English renderings against primary Islamic sources, including Ghurar al-Hikam wa Durar al-Kalim, Nahj al-Balaghah, and other Shi'a hadith compilations, to assess the translations' fidelity, authenticity, and contextual accuracy.

Discussion & Result

Among the 169 sayings, approximately 85% are ethical, 14% theological, and only 1% jurisprudential in nature. This thematic distribution underscores Ockley's intention to highlight moral and philosophical dimensions accessible to Western Christian readers. The analysis indicates that approximately 83% of the aphorisms are traceable to Ghurar al-Hikam, while 13 sayings could not be located in any known Islamic source. The recurring motifs—such as self-knowledge, patience, justice, and self-restraint—reflect a rationalist and humanistic orientation resonant with Enlightenment ideals in eighteenth-century Europe.

Conclusion

Sentences of Ali constitutes a pioneering effort to bridge Islamic ethical wisdom and Western intellectual discourse. Ockley's translation presents a sympathetic and humanistic portrayal of Imam Ali (p.b.u.h.), contrasting with the often polemical tone of Orientalist writings of his era. However, the absence of systematic referencing, limited

35 Abstract

source diversity, and occasional misinterpretations undermine its scholarly precisio. Therefore, Future translations should engage more deeply with authoritative sources such as Nahj al-Balaghah and al-Kafi to achieve a more faithful and comprehensive representation of Imam Ali's thought.

Bibliography

Nahj al-Balaghah. [In Arabic]

Ibn Abi al-Hadid, 'Abd al-Hamid. (1984). *Sharh Nahj al-Balaghah*, ed. Muhammad Abu al-Fadl Ibrahim. Qom: Ayatollah Mar'ashi Najafi Library. [In Arabic]

Ahmadvand, Abbas, Kavandi, Sahar. (2008). "Orientalists' Research on Nahj al-Balaghah." *Hadith Studies*, pp. 330–343. [In Persian]

Azkia, Mostafa. (2003). *Practical Research Methods*. Tehran: Keyhan Publications. [In Persian]

Alviri, Mohsen. (2002). *Islamic Studies in the West*. Tehran: Samt. [In Persian]

Brockelmann, Carl. (1959). *Tarikh al-Adab al-'Arabi*, trans. Abdolhalim al-Najjar. Cairo: Dar al-Ma'arif. [In Arabic]

Petroshevsky, Ilya Pavlovich. (1971). *Islam in Iran*, trans. Karim Keshavarz. Tehran: Payam Publications. [In Persian]

Tamimi Amodi, Abdulwahid ibn Muhammad. (1987). *Ghurur al-Hikam wa Durar al-Kalem*. Qom: Maktab al-I'lam al-Islami. [In Arabic]

Jordaq, George. (1965). *Ali, the Voice of Human Justice*, trans. Sayyid Hadi Khosrowshahi. Tehran: Farahani Publications. [In Persian]

Habibi, Mina. (2024). *Descriptive and Analytical Study of the Book "Sentences of Ali" by Simon Ockley*. M.A. Thesis, supervised by Yahya Mirhoseini and advised by Zahra Hashemi. Meybod University [In Persian]

Razmjoo, Jamal; Jan Ahmadi, Fatemeh; Khezri, Ahmad Reza. (2013). "The Evolution of the Term 'Saracen' and Its Use among Europeans until the End of the Thirteenth Century." *Studies in the History of Islam*, Vol. 5, No. 18, pp. 47–67. [In Persian]

Rivière, Claude. (2000). *Introduction to Anthropology*, trans. Naser Fakouhi. Tehran: Ney Publishing. [In Persian]

Sa'id, Edward. (2000). *Orientalism*, trans. Abd al-Rahman Ali-Khani. Tehran: Amir Kabir Publications. [In Persian]

Sédillot, Jean Jacques. (2021). *Summary of Arab History*. Beirut: Dar al-Athar. [In Arabic]

Shavallié, François. (1956). *Nahj al-Balaghah of Imam Ali (A): Translation and Commentary*. Tehran: Ibn Sina Publishing. [In Persian]

Al-'Aqiqi, Najib. (1964). *Al-Mustashriqun*. Cairo: Dar al-Ma'arif. [In Arabic]

Fakhr Rouhani, Mohammad Reza. (2009). "The Aphorisms of the Commander of the Faithful (A) in the Eyes of Ockley." *Farhang-e Ziyarat Quarterly*, 1(1), pp. 196–198. [In Persian]

- Lammens, Henri. (1968). *Nahj al-Balaghah and Islamic Thought Compared to Western Philosophy*, trans. Ali Akbar Zamani. Tehran: Sherkat-e Sahami-ye Enteshar. [In Persian]
- Va'ezi, Mahmoud, & Rezaei, Hossein. (2023). "A Review of the Evolution of Orientalist Studies on Nahj al-Balaghah and an Analysis of Their Views." *Nahj al-Balaghah Studies*, 22(76), pp. 113–130. [In Persian]
- Fogarty, Mignon. (2022). "Which Words Should You Capitalize?" *Quick and Dirty Tips*. Retrieved from <https://www.quickanddirtytips.com/articles/capitalizing-titles/> [In English]
- Hassan, Samera. (n.d.). "*Sentences of Ali* (1717) and the Wisdom of the Arabs." Retrieved from <https://memorients.com/articles/sentences-of-ali-1717-and-the-wisdom-of-the-arabs> [In English]
- Ockley, Simon. (1717). *Sentences of Ali*. London: University of Cambridge. [In English]
- Ockley, Simon. (1847). *The History of the Saracens*. London: Henry G. Bohn. [In English]
- West, Andrew. (2011). "The Rules for Long S." *TUGboat*, 32(1), 47–55. [In English]

بررسی محتوایی کتاب «Sentences of Ali» و شناسایی مصادر آن

مینا حبیبی*

یحیی میرحسینی**، زهرا هاشمی***

چکیده

سخنان حکیمانه حضرت علی(ع) همواره مورد توجه اندیشمندان مسلمان و غیرمسلمان، به‌ویژه مستشرقان قرار داشته و الهام‌بخش بسیاری از ترجمه‌ها و پژوهش‌های غربی شده است. در این میان، کتاب Sentences of Ali اثر سیمون اوکلی (۱۷۲۰م)، از نخستین تلاش‌ها برای ترجمه گزیده‌ای از کلمات قصار آن حضرت به زبان انگلیسی است که در آغاز قرن هجدهم میلادی منتشر گردید. این اثر شامل ۱۶۹ جمله برگزیده از سخنان امام علی(ع) است که عمدتاً با رویکردی اخلاقی، معرفتی و تربیتی انتخاب شده‌اند.

پژوهش حاضر با روش توصیفی-تحلیلی، ضمن معرفی اجمالی نویسنده و کتاب، به بررسی محتوایی گزیده‌ها، شناسایی منابع مورد استفاده، و تحلیل معیارهای گزینش آن‌ها توسط اوکلی می‌پردازد. یافته‌ها نشان می‌دهد که بیش از ۸۵ درصد از سخنان انتخاب‌شده ماهیتی اخلاقی دارند و عمدتاً از کتاب غرر الحکم و درر الکلم استخراج شده‌اند، هرچند بخشی از آن‌ها منشأ مشخصی ندارند. همچنین تحلیل فرهنگی اثر نشان می‌دهد که اوکلی، برخلاف جریان شرق‌ستیز رایج، در پی ترسیم چهره‌ای اخلاق‌محور و جهان‌شمول از امام علی(ع) برای مخاطب غربی بوده است.

* کارشناسی ارشد نهج البلاغه، گروه علوم قرآن و حدیث، دانشگاه میبد، میبد، ایران، mina.habibi1391@gmail.com

** دانشیار گروه علوم قرآن و حدیث، دانشکده الهیات، دانشگاه میبد، میبد، ایران (نویسنده مسئول)،
Mirhoseini@meybod.ac.ir

*** استادیار گروه معارف اسلامی، دانشکده الهیات، دانشگاه میبد، میبد، ایران، Hashemi@meybod.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۱۵، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۱۵

کلیدواژه‌ها: امام علی (ع)، سیمون اوکلی، کتاب «Sentences of Ali»، بررسی محتوا، منبع‌شناسی روایات.

۱. مقدمه

حضرت علی (ع) به‌عنوان شخصیتی بزرگ و بی‌همتا در تاریخ اسلام، همواره مورد توجه و ستایش اندیشمندان مسلمان و غیرمسلمان بوده است. حتی کسانی که به امامت ایشان اعتقاد ندارند، به جایگاه علمی، اخلاقی و انسانی ایشان اذعان داشته‌اند. برای نمونه، ژان ژاک سیدیو (Jean Jacques Sédillot) (۱۷۷۷-۱۸۳۲م)، مورخ فرانسوی، ایمان‌آوردن حضرت علی (ع) به پیامبر اکرم (ص) را اقدامی خدشه‌ناپذیر دانسته و ایشان را نخستین مؤمن و یاری‌دهنده رسول خدا معرفی کرده است (سیدیو، ۱۴۰۰: ۱۴). ایلیا پاولویچ پتروشفسکی (Ilia Pavlovich Petrushevsky)، خاورشناس روسی نیز حضرت علی (ع) را شخصیتی وفادار، راستگو، سخت‌گیر در اخلاق، و جامع صفات اولیاء الهی توصیف کرده است (پاولیچ، ۱۳۵۰: ۳۹). ابن ابی‌الحدید، متکلم معتزلی و شارح نهج‌البلاغه نیز با تحسین، بیان می‌کند که حتی دشمنان آن حضرت، فضایل او را انکار نکرده‌اند (ابن ابی‌الحدید، ۱۴۰۴، ج ۱: ۱۶).

یکی از جلوه‌های برجسته شخصیت حضرت علی (ع)، سخنان حکیمانه ایشان است که هم در منابع روایی شیعه و هم در متون ادب عربی، انعکاس یافته و الهام‌بخش نسل‌های مختلف بوده است. این سخنان، به‌ویژه آنچه در نهج‌البلاغه گرد آمده، همواره مورد توجه مستشرقان قرار داشته و زمینه‌ساز تلاش‌هایی برای ترجمه، تحلیل و معرفی آن در غرب شده است. کارل بروکلمان (Carl Brockelmann)، خاورشناس برجسته آلمانی، آغاز ترجمه‌های علوی را به قرن پانزدهم میلادی نسبت می‌دهد و آثار مستشرقانی همچون سیلوستر دوساسی (Sylvestre de Sacy)، هاینریش لبرشت فلیشر (Leberecht Fleischer Heinrich) و ایگناس گلدزیهر (Ignaz Goldziher) را در این مسیر تأثیرگذار می‌داند (بروکلمان، ۱۹۵۹، ج ۱: ۱۷۵-۱۸۰؛ احمدوند و کاوندی، ۱۳۸۷: ۳۳۴). این تلاش‌ها، که گاه با رویکردی تحسین‌آمیز و گاه با پیش‌فرض‌هایی انتقادی همراه بوده‌اند، سهم مهمی در معرفی معارف علوی به مخاطبان غربی ایفا کرده‌اند. حتی برخی از مستشرقان مانند آنری لامنس (Henri Lammens)، شارل آنری ژان شوالیه (Charles-Henri Jean Chevalier) و لاورا وایچا واکلیری (Laura Veccia Vaglieri) و کلمنت هوارت (Clement Huart) با دیدگاه‌های متفاوت، به تحلیل یا تطبیق مفاهیم نهج‌البلاغه با فلسفه غرب پرداخته‌اند (شوالیه ۱۹۵۶: ۱۴-۱۶؛ لامنس ۱۹۶۸: ۴۵-۴۷؛ واعظی و رضایی ۱۴۰۲: ۱۲۴).

در این میان، یکی از قدیمی‌ترین تلاش‌ها برای ترجمه مستقل سخنان حضرت علی (ع)، کتاب Sentences of Ali اثر سیمون اوکلی (۱۷۲۰م) است؛ اثری شامل ۱۶۹ گزیده از کلمات قصار آن حضرت به زبان انگلیسی که از منابعی مانند غرر الحکم و درر الکلم بهره گرفته شده است. این کتاب نه تنها از لحاظ تاریخی اهمیت دارد، بلکه بازتاب‌دهنده نوع نگاه یک مستشرق مسیحی به معارف علوی در قرن هجدهم است. با وجود این، تحلیل ساختار محتوایی، منبع‌شناسی و اهداف فرهنگی اوکلی در این اثر، کمتر مورد توجه پژوهش‌های پیشین قرار گرفته است.

پژوهش حاضر، با روش توصیفی-تحلیلی، ضمن معرفی اجمالی اوکلی و کتاب وی، به بررسی منابع استفاده‌شده در این اثر، تحلیل محتوای روایات و نیز واکاوی رویکرد فرهنگی و معرفتی اوکلی در گزینش و ارائه این گزیده‌ها می‌پردازد.

۲. بیان مسأله

ترجمه و معرفی متون اسلامی به زبان‌های اروپایی از سده‌های پیشین، یکی از مسیرهای مهم انتقال مفاهیم دینی و فرهنگی شرق به غرب بوده است. در این میان، آموزه‌های علوی، به‌ویژه سخنان امام علی (ع)، به‌عنوان یکی از جلوه‌های ناب حکمت اسلامی، توجه شماری از مستشرقان را به خود جلب کرده است. یکی از نخستین و برجسته‌ترین تلاش‌ها در این زمینه، کتاب Sentences of Ali اثر سیمون اوکلی (Simon Ockley) کشیش انگلیسی و استاد زبان عربی دانشگاه کمبریج است. این کتاب که در سال ۱۷۱۷ میلادی منتشر شد، شامل ۱۶۹ گزیده از کلمات قصار امام علی (ع) به زبان انگلیسی است و به‌عنوان یکی از نخستین نمونه‌های ترجمه مستقل از سخنان علوی در غرب شناخته می‌شود (Ockley 1847: 337-345).

اهمیت این اثر صرفاً در محتوای آن خلاصه نمی‌شود، بلکه در بستر تاریخی و فرهنگی نگارش آن نیز قابل بررسی است. اوکلی این مجموعه را در دوران حبس در قلعه کمبریج به دلیل بدهی نگاشت و آن را در قالب بخشی از جلد دوم کتاب معروف خود The History of the Saracens^{۱۲} منتشر کرد. این جلد که پس از درگذشت او در سال ۱۷۲۰ و به‌منظور حمایت مالی از دختر بی‌بضاعتش مجدداً چاپ شد، با عنوان Sentences of Ali همراه گشت. تجدید چاپ این اثر توسط انتشارات دانشگاه کمبریج در سال ۱۸۹۲، نشانه‌ای از استمرار توجه به آن در محافل علمی غرب است.

با وجود جایگاه تاریخی این اثر، بررسی‌های جامع و روشمند درباره آن همچنان اندک است. پرسش‌هایی اساسی درباره منابع مورد استفاده اوکلی، مبانی گزینش کلمات قصار، میزان دقت در ترجمه و نیز جهت‌گیری‌های معرفتی و فرهنگی وی در ارائه آموزه‌های علوی، تاکنون به صورت منسجم و تحلیلی مورد مطالعه قرار نگرفته‌اند. اوکلی در متن کتاب هیچ اشاره‌ای به منابع روایی مورد استفاده خود ندارد. در حالی که برخی پژوهشگران مانند نجیب العقیقی و الویری، کتاب اوکلی را مبتنی بر غرر الحکم و درر الکلم دانسته‌اند (العقیقی ۱۹۶۴، ج ۲: ۴۶؛ الویری ۱۳۸۱، ص ۷۵)، صحت این ادعا نیازمند بررسی تطبیقی دقیق میان متن انگلیسی اوکلی و منابع اصیل حدیثی شیعه است.

از سوی دیگر، اگرچه مقالاتی محدود در معرفی اجمالی این اثر نگاشته شده‌اند، مانند مقاله فخر روحانی با عنوان «کلمات قصار امیر مؤمنان(ع) در نگاه سیمون اوکلی» (روحانی ۱۳۸۸: ۱۹۶-۱۹۸)، و یا نوشتار اینترنتی Samera Hassan با عنوان Sentences of Ali (1717) and the Wisdom of the Arabs، اما این آثار عمدتاً توصیفی‌اند و از تحلیل محتوایی، منبع‌شناسی و بررسی بافت فرهنگی و فکری اوکلی فاصله دارند.

ازاین‌رو، پژوهش حاضر می‌کوشد با بهره‌گیری از روش توصیفی-تحلیلی و رویکرد تطبیقی، به بررسی منابع احتمالی اوکلی، ساختار گزینش و ترجمه سخنان امام علی(ع) و نیز زمینه‌های فکری، معرفتی و فرهنگی مؤلف در تدوین این اثر بپردازد. چنین تحقیقی می‌تواند نه تنها در روشن ساختن جایگاه Sentences of Ali در تاریخ مطالعات اسلامی در غرب مؤثر باشد، بلکه در شناخت خوانش غربی از معارف شیعی در قرون جدید نیز نقشی کلیدی ایفا کند.

۳. مروری بر زندگی‌نامه سیمون اوکلی

سیمون اوکلی (Simon Ockley)، یکی از خاورشناسان برجسته انگلیسی، در سال ۱۶۷۸ میلادی در شهر اکستر انگلستان متولد شد. او تحصیلات خود را در دانشگاه کمبریج به پایان رساند و در سال ۱۷۱۱ به سمت استادی در رشته مطالعات عربی این دانشگاه منصوب شد. علاقه وافر اوکلی به زبان و فرهنگ عربی، وی را به پژوهش‌های عمیقی در این زمینه سوق داد، به‌ویژه با مطالعات گسترده‌ای که روی نسخه‌های خطی عربی در کتابخانه بادلین دانشگاه آکسفورد انجام داد.

از جمله آثار برجسته او می‌توان به «مقدمه زبان‌های شرقی» (۱۷۰۶)، ترجمه «تاریخ یهودیان معاصر» اثر سیمون مودینا فرانسوی (۱۷۰۸)، «تطور عقل انسانی در کتاب حسی بن یقظان» اثر ابن طفیل (۱۷۰۸)، و «تاریخ شرقیان» (۱۷۰۸-۱۷۱۸) اشاره کرد (ویکی‌پدیا، سیمون اوکلی). یکی از مهم‌ترین دستاوردهای علمی اوکلی، ترجمه گزیده‌ای از کلمات قصار حضرت علی (ع) به زبان انگلیسی است که در سال ۱۷۱۷ میلادی منتشر شد. این اثر بر اساس نسخه‌های خطی موجود در کتابخانه بادلین گردآوری و در لندن به چاپ رسید. اوکلی این کتاب را به توماس فرکه، نماینده مجلس عوام بریتانیا، تقدیم کرد (همان).

نقش اوکلی در ترجمه و معرفی آثار اسلامی به زبان انگلیسی، بسیار حائز اهمیت است. او با ترجمه متون اسلامی، فرهنگ و ادبیات اسلامی را به جامعه غربی معرفی کرد و آثارش به‌عنوان منابع ارزشمند برای پژوهشگران و علاقه‌مندان به مطالعات اسلامی و عربی شناخته می‌شوند.

باین‌حال، زندگی شخصی اوکلی با دشواری‌هایی همراه بود. وی به دلیل بدهی مالی در سال ۱۷۱۷ زندانی شد و پس از یک سال آزاد گردید، اما وضعیت جسمی نامناسبش، او را در سال ۱۷۲۰ به کام مرگ کشاند (همان).

۴. معرفی کتاب «Sentences of Ali»

کتاب «Sentences of Ali»، در سال ۱۷۱۷ میلادی منتشر شد. این کتاب شامل ترجمه ۱۶۹ جمله از کلمات قصار حضرت علی (ع) به زبان انگلیسی است که اوکلی آنها را از نسخه‌های خطی موجود در کتابخانه بادلین دانشگاه آکسفورد استخراج کرده بود. این اثر توسط برنارد لیتوت در لندن به چاپ رسید و به‌عنوان یکی از نخستین ترجمه‌های انگلیسی از آثار اسلامی، نقش مهمی در معرفی حکمت و فرهنگ اسلامی به جامعه غربی ایفا کرد.

از ویژگی‌های بارز این کتاب، استفاده از حروف درشت برای برخی از کلمات است که اوکلی از این تکنیک برای برجسته کردن مفاهیمی همچون زمان، دانش و دنیا استفاده کرده است. به‌عنوان نمونه، در عبارات شماره ۵۳^۳، ۶۴^۴ و ۷۰^۵، این تأکید کاملاً مشهود است.

این شیوه بزرگ‌نویسی به‌عنوان یک رویکرد خلاقانه در نگارش شناخته می‌شود که هدف اصلی آن برجسته‌سازی و تأکید بر مفاهیم کلیدی متن است. با استفاده از این روش، نویسنده تلاش می‌کند توجه مخاطب را به نقاط مهم و پیام‌های اساسی جلب کرده و در عین حال، خوانش متن را برای مخاطب جذاب‌تر و تأثیرگذارتر کند. این تکنیک معمولاً در عناوین، تیترها

و بخش‌هایی از متن که اهمیت ویژه‌ای دارند، به کار می‌رود تا قدرت انتقال پیام افزایش یابد (ر.ک. / Fogarty, 2022, from <https://www.quickanddirtytips.com/articles/capitalizing-titles/>).

علاوه بر این، اوکلی در نگارش از سبک املائی خاصی استفاده کرده که متأثر از سنت‌های قدیمی زبان انگلیسی است. از جمله آنکه صدای s نرم، به صورت f آمده است. به عنوان مثال، کلماتی مانند house به صورت houfe و houses به صورت houfes نوشته شده‌اند. این ویژگی املائی، علاوه بر حفظ اصالت تاریخی متن، انعکاسی از سبک نگارش متون انگلیسی در دوران گذشته است (ر.ک: West 2011:47-55).

در کنار نقاط قوت، یکی از نقاط ضعف این اثر، نبود طبقه‌بندی منسجم در تبویب کتاب است. جملات و روایات به صورت پراکنده و بدون نظم خاصی ارائه شده‌اند که این امر می‌تواند دسترسی به اطلاعات را برای خوانندگان دشوار کند و درک کلی از موضوعات مطرح شده را پیچیده‌تر سازد.

۵. بررسی محتوایی روایات

ترجمه ۱۶۹ جمله از کلمات قصار حضرت علی (ع) در کتاب Sentences of Ali در سه حوزه اخلاقی، اعتقادی و فقهی تقسیم‌بندی می‌شوند.

بیشترین سهم روایات در این کتاب، به حوزه اخلاقی اختصاص دارد که با ۱۴۴ مورد، معادل ۸۵ درصد از کل روایات را شامل می‌شود. این دسته از روایات، به موضوعات متنوعی نظیر صداقت، عدالت، صبر، فروتنی، و سایر فضایل اخلاقی می‌پردازند.

روایات اعتقادی، با ۲۳ مورد و سهم ۱۴ درصدی، در مرتبه دوم قرار دارند. این روایات به مباحثی چون ایمان به خدا، توکل به او، اهمیت عبادت و دیگر موضوعات مرتبط با باورهای دینی اختصاص دارند.

کمترین تعداد روایات در این مجموعه به حوزه فقهی تعلق دارد که تنها شامل ۲ مورد (۱ درصد از کل) است. این روایات به مسائل عملی و کاربردی زندگی روزمره پرداخته و نمایانگر اهمیت رعایت قوانین دینی در زندگی فردی و اجتماعی هستند.

۱.۵ فراوانی روایات اخلاقی

در میان روایات اخلاقی، دسته‌بندی‌های مختلفی قابل مشاهده است که در این میان، روایات مربوط به فضایل اخلاق اجتماعی با ۵۰ روایت (۳۵ درصد از کل روایات اخلاقی)، بالاترین بسامد را دارند. این امر نشان می‌دهد که اوکلی به تأثیر فضایل اخلاقی در روابط اجتماعی و ساختار جامعه اهمیت ویژه‌ای داده است. موضوعاتی مانند عدالت، صداقت و احترام به حقوق دیگران، در این بخش قرار می‌گیرند.

پس از فضایل اخلاق اجتماعی، روایات مربوط به فضایل اخلاق فردی با ۴۴ روایت (۳۰ درصد از کل روایات اخلاقی) در مرتبه دوم قرار دارند. این روایات به مسائلی مانند تقوا، صبر، و شکرگزاری می‌پردازند که از اصول اساسی رشد و تعالی شخصیت فردی محسوب می‌شوند. در ادامه، رذایل اخلاق فردی با ۳۵ روایت (۲۴ درصد از کل روایات اخلاقی) قرار دارند. این دسته از روایات به موضوعاتی مانند حسد، تکبر و خودخواهی اشاره دارند که از دیدگاه حضرت علی (ع) نیازمند اجتناب و اصلاح‌اند. در نهایت، رذایل اخلاق اجتماعی با ۱۵ روایت (۱۰ درصد از کل روایات اخلاقی) کمترین بسامد را دارند و به مسائلی مانند ظلم و بی‌عدالتی در روابط اجتماعی می‌پردازند.

تحلیل دسته‌بندی و توزیع این روایات، رویکرد اوکلی را در تأکید بر نقش اخلاق در زندگی فردی و اجتماعی نشان می‌دهد. جدول زیر توزیع روایات اخلاقی کتاب را نشان می‌دهد.

جدول ۱. بسامد روایات اخلاقی

شماره‌های روایات	ردیف	موضوع روایت	دسته‌بندی	توزیع
۵۴-۸۰	۲	خودشناسی	فضایل اخلاقی	روایات اخلاقی
۲-۱۶-۲۶	۳	جهاد با نفس		
۵۷-۶۲-۱۱۵-۱۵۲-۱۵۳-۱۶۸	۶	صفات مؤمن		
۸۱-۱۳۵	۲	انجام کارهای خوب		
۴۰-۴۹-۶۰-۶۱-۱۳۰-۱۴۵-۱۴۷	۷	تقوی و ورع		
۶۶-۷۶-۷۸-۱۱۳-۱۵۰	۵	صبر		
۲۸	۱	خردورزی		
۱۷-۲۵-۳۰-۳۶-۱۰۲-۱۳۳	۶	بهره‌گیری از تجربه و توجه به عواقب امور		

۴۴ پژوهش‌نامه علمی، سال ۱۵، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۴۰۳

موضوع اصلی	دسته‌بندی	مجموعه‌ها	زیر	موضوع روایت	ردیف	شماره‌های روایات			
				شکرگزاری	۱	۵۰			
				استفاده بهینه از زمان	۶	۱۰-۷۴-۷۵-۷۹-۹۹-۱۰۵			
				مدیریت تصمیم‌ها	۱	۳۱			
				خودانتقادی	۲	۶۷-۸۷			
				توبه	۱	۱۳۲			
				ترس مثبت	۱	۹۱			
		رذایل اخلاقی			مجموع روایات فضیلت‌های اخلاق فردی			۴۴	-----
					شهوت‌پرستی	۴	۶-۴۱-۴۳-۱۶۲		
					حرص و طمع	۶	۸-۲۷-۸۵-۱۰۴-۱۱۰-۱۴۸		
					جزع و بی‌صبری	۲	۹۸-۱۴۶		
					دنیاطلبی	۸	۲۱-۳۷-۴۴-۵۱-۵۸-۵۹-۱۵۸-۱۶۶		
					خودپسندی	۲	۲۰-۳۵		
					کفران نعمت	۱	۴۵		
					جهل و نادانی	۱	۷۰		
					دروغگویی	۲	۹۰-۱۴۳		
					خشم و غضب	۵	۴۶-۱۱۱-۱۲۲-۱۲۶-۱۵۴		
					یاس	۲	۱۰۱-۱۰۷		
					برملاکردن آلام و دردها	۱	۲۲		
					پرخوری	۱	۹۲		
					اخلاق اجتماعی			مجموع روایات رذایل اخلاق فردی	
جوانمردی	۲	۸۸-۱۴۴							
سیره اخلاقی علما	۶	۱۴-۶۴-۱۰۶-۱۱۲-۱۳۶-۱۳۷							
شاخصه‌های عقلانیت اجتماعی	۵	۵۶-۶۸-۷۲-۹۵-۱۵۱							
دوستی و دوست‌یابی	۷	۱۱-۷۱-۷۷-۱۰۳-۱۱۹-۱۵۶-۱۶۰							
احترام متقابل	۱	۱۲							
اتفاق در راه خدا	۱	۴							
ملایمت در رفتار با دیگران	۳	۲۳-۴۸-۱۳۸							
مشورت گرفتن	۱	۶۳							
خوش اخلاقی	۳	۴۷-۹۴-۱۰۹							
تشکیل خانواده	۳	۸۹-۱۰۸-۱۶۳							
نیکوکاری	۲	۱۳۴-۱۶۵							
سخاوت و بخشش	۳	۳۲-۳۸-۱۵۹							

بررسی محتوایی کتاب «Sentences of Ali» و شناسایی مصادر آن (مینا حبیبی و دیگران) ۴۵

موضوع اصلی	دسته‌بندی	مجموعه‌ها	زیر	موضوع روایت	روایت / تعداد	شماره‌های روایات			
				عدالت	۲	۱۶۴-۱۶۹			
				وفای به عهد	۱	۳۹			
				رعایت ادب و آداب گفتگو	۵	۷-۸۳-۱۲۳-۱۲۴-۱۲۵			
				سکوت	۱	۱۲۰			
				صداقت و راستگویی	۲	۱۱۴-۱۴۲			
				مکتوب کردن پیام	۱	۳۳			
				امنیت اجتماعی	۱	۱۳			
		رذایل اخلاق			مجموع روایات فضیلت‌های اخلاق اجتماعی		۵۰		
					دورویی و فریبکاری	۱	۱۴۹		
					حسادت	۲	۸۶-۱۱۸		
					جدل	۱	۱۴۱		
					تکبر	۱	۸۴		
					حماقت	۵	۹۶-۹۷-۱۶۱-۱۵۵-۱۵۷		
					وابستگی بیش از حد به دیگران	۲	۲۴-۵۲		
					شوخی بیش از حد	۱	۱۰۰		
					عیبجویی	۱	۱۲۱		
					تربیت نادرست	۱	۹۳		
					مجموع روایات رذایل اخلاق اجتماعی		۱۵		
					جمع کل روایات با موضوع اخلاق		۱۴۴		

۲.۵ فراوانی روایات اعتقادی

در کتاب Sentences of Ali، ۲۳ روایت با موضوعات اعتقادی به ثبت آمده است. این روایات شامل مباحثی همچون توحید، نبوت، معاد، و قضا و قدر است.

روایات اعتقادی پس از روایات اخلاقی، از نظر تعداد در مرتبه دوم قرار می‌گیرند و سهم ۱۴ درصدی از کل روایات موجود در کتاب را به خود اختصاص داده‌اند. از میان این ۲۳ روایت، ۱۵ روایت به موضوع توحید اختصاص دارد که بیشترین سهم را در این بخش دارد؛ همان که اصلی‌ترین محور اعتقادات اسلامی است.

علاوه بر روایات مربوط به توحید، اوکلی یک روایت درباره نبوت، شش روایت درباره معاد و یک روایت درباره قضا و قدر را نیز در کتاب خود آورده است. روایت مربوط به نبوت،

به نقش پیامبران به‌عنوان واسطه‌ای میان خداوند و انسان‌ها اشاره دارد. معاد که در شش روایت مورد توجه قرار گرفته، به باور به زندگی پس از مرگ و نتایج اعمال انسان در آخرت می‌پردازد و نشان‌دهنده تأکید حضرت علی (ع) بر مسئولیت‌پذیری اخلاقی و دینی است. روایت مربوط به قضا و قدر نیز به مفهوم تقدیر الهی اشاره می‌کند که از دیگر اصول کلیدی اعتقادی در اسلام به شمار می‌رود.

جدول زیر توزیع روایات اعتقادی کتاب را نشان می‌دهد.

جدول ۲. بسامد روایات اعتقادی

موضوع اصلی	دسته بندی روایات	موضوع روایت	تعداد روایات	شماره‌های روایات
روایات اعتقادی	توحید	ترس از خدا	۴	۱-۳-۵۵-۷۳
		آثار رضایت الهی	۲	۵-۱۸
		اطاعت و تسلیم در برابر خداوند	۵	۹-۱۹-۱۱۶-۱۳۹-۱۴۰
		توکل بر خدا	۱	۴۲
		خداشناسی ثمره خودشناسی	۱	۸۲
		رازق بودن خداوند	۲	۲۹-۱۵
	مجموع روایات با موضوع توحید		۱۵	
	نبوت	ویژگی پیامبران	۱	۳۴
	مجموع روایات با موضوع نبوت		۱	
	مرگ	حتمی و همگانی بودن معاد	۱	۱۶۷
		آثار یاد مرگ	۴	۵۳-۶۹-۱۱۷-۱۲۹
		آثار فراموشی یاد مرگ	۱	۱۲۷
	مجموع روایات با موضوع معاد		۶	
	قضا و قدر		۱	۶۵
	مجموع کل روایات اعتقادی		۲۳	

۳.۵ فراوانی روایات فقهی

سیمون اوکلی در کتاب خود تنها به دو روایت فقهی اشاره کرده است؛ پرواضح است که تفاوت فضای فکری و مذهبی سیمون اوکلی در این مسأله اثرگذار بوده است. در ادامه در قالب جدول به آمار این روایات اشاره می‌شود.

جدول ۳. بسامد روایات فقهی

موضوع اصلی	موضوع روایت	تعداد روایت	شماره روایت
احکام فقهی	جهاد	۱	۱۳۱
	نماز شب	۱	۱۲۸
مجموع کل روایات مربوط به احکام فقهی		۲	

۶. منبع‌شناسی روایات

چنانکه گفته آمد، مهمترین منبع سیمون اوکلی در تدوین اثر خود، کتاب معروف «غررالحکم و دررالکلم»^۶ بوده است. از مجموع ۱۶۹ روایت این کتاب، ۱۴۳ مورد آن در غرر الحکم، قابل ردیابی است. در ادامه روایات استخراج شده سیمون اوکلی از کتاب غرر الحکم، در قالب جدول زیر به نمایش گذاشته می‌شود.

جدول ۴. روایات استخراج شده از غرر الحکم

ردیف	موضوع روایت	تعداد روایت	شماره روایت
۱	خودشناسی	۲	۵۴-۸۰
۲	جهاد با نفس	۳	۲-۱۶-۲۶
۳	صفات مومن	۶	۵۷-۶۲-۱۱۵-۱۵۲-۱۵۳-۱۶۸
۴	انجام کارهای خوب	۲	۸۱-۱۳۵
۵	تقوی و ورع	۷	۴۰-۴۹-۶۰-۶۱-۱۳۰-۱۴۵-۱۴۷
۶	صبر	۴	۶۶-۷۶-۱۱۳-۱۵۰
۷	خردورزی	۱	۲۸
۸	بهره‌گیری از تجربه	۶	۱۷-۲۵-۳۰-۳۶-۱۰۲-۱۳۳

۴۸ پژوهش‌نامه علوی، سال ۱۵، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۴۰۳

ردیف	موضوع روایت	تعداد روایت	شماره روایت
۹	شکرگزاری	۱	۴۹
۱۰	استفاده بهینه از زمان	۴	۷۴-۷۵-۹۹-۱۰
۱۱	خود انتقادی	۱	۶۷
۱۲	توبه	۱	۱۳۲
۱۳	ترس مثبت	۱	۹۱
۱۴	شهوت پرستی	۴	۶-۴۱-۴۳-۱۶۲
۱۵	حرص و طمع	۳	۱۰۴-۱۴۸-۸۵
۱۶	جزع و بی صبری	۲	۹۸-۱۴۶
۱۷	دنیا طلبی	۸	۲۱-۳۷-۴۴-۴۹-۵۸-۵۹-۱۵۸-۱۶۶
۱۸	خود پسندی	۲	۲۰-۳۵
۱۹	کفران نعمت	۱	۴۵
۲۰	جهل و نادانی	۱	۷۰
۲۱	دروغگویی	۲	۹۰-۱۴۳
۲۲	خشم و غضب	۳	۴۶-۱۲۶-۱۵۴
۲۳	یاس	۱	۱۰۷
۲۴	برملا کردن آلام	۱	۲۲
۲۵	پر خوری	۱	۹۲
۲۶	جوانمردی	۲	۸۸-۱۴۴
۲۷	سیره اخلاقی علما	۶	۱۴-۶۴-۱۰۶-۱۱۲-۱۳۶-۱۳۷
۲۸	شاخصه های عقلانیت اجتماعی	۵	۵۶-۶۸-۷۲-۹۵-۱۵۱
۲۹	دوستی و دوست یابی	۴	۱۱-۱۶۰-۷۱-۱۱۹
۳۰	انفاق در راه خدا	۱	۴
۳۱	ملایمت در رفتار با دیگران	۳	۲۳-۴۸-۱۳۸
۳۲	مشورت گرفتن	۱	۶۳
۳۳	خوش اخلاقی	۲	۴۷-۱۰۹
۳۴	تشکیل خانواده	۱	۱۶۳
۳۵	نیکوکاری	۲	۱۳۴-۱۶۵
۳۶	سخاوت و بخشش	۳	۳۲-۳۸-۱۵۹
۳۷	عدالت	۲	۱۶۴-۱۶۹

بررسی محتوایی کتاب «Sentences of Ali» و شناسایی مصادر آن (مینا حبیبی و دیگران) ۴۹

ردیف	موضوع روایت	تعداد روایت	شماره روایت
۳۸	وفای به عهد	۱	۳۹
۳۹	رعایت ادب و آداب گفتگو	۳	۷-۸۳-۱۲۳
۴۰	سکوت	۱	۱۲۰
۴۰	صداقت و راستگویی	۲	۱۴۲-۱۱۴
۴۲	مکتوب کردن پیام	۱	۳۳
۴۳	امنیت اجتماعی	۱	۱۳
۴۴	رذایل اخلاقی	۱	۱۴۹
۴۵	حسادت	۲	۸۶-۱۱۸
۴۶	جدل	۱	۱۴۱
۴۷	تکبر	۱	۸۴
۴۸	حماقت	۴	۹۶-۱۶۱-۱۵۵-۱۵۷
۴۹	شوخی بیش از حد	۱	۱۰۰
۵۰	عیبجویی	۱	۱۲۱
۵۱	ترس از خدا	۴	۱-۳-۵۵-۷۳
۵۲	رضایت الهی	۲	۵-۱۸
۵۳	اطاعت و تسلیم بودن	۴	۱۹-۱۱۶-۱۳۹-۱۴۰
۵۴	توکل بر خدا	۱	۴۲
۵۵	خداشناسی ثمره خود شناسی	۱	۸۲
۵۶	اعتقاد به رازق بودن خداوند	۲	۲۹-۱۵
۵۷	ویژگی پیامبران	۱	۳۴
۵۸	حتمی و همگانی بودن معاد	۱	۱۶۷
۵۹	آثار یاد مرگ	۴	۵۳-۶۹-۱۱۷-۱۲۹
۶۰	قضا و قدر	۱	۶۵
۶۱	جهاد	۱	۱۳۱
۶۲	نماز شب	۱	۱۲۸
جمع کل روایات یافت شده در غرر الحکم			۱۴۳

اما برخلاف کسانی که معتقدند تنها منبع سیمون اوکلی، غرر الحکم بوده است (نک: العقیقی ۱۹۶۴، ج ۲: ۴۶)؛ باید گفت برخی از روایات به رغم جستجوی فراوان، در «غرر الحکم و

در الکلم» یافت نمی‌شوند. در ادامه در قالب جدول، شماره و موضوع روایت به همراه منبعی که حدیث در آن منبع یافت شد قابل مشاهده است:

جدول ۵. لیست منابع روایات

ردیف	شماره روایت	موضوع روایت	نام منبع
۱	۱۰	استفاده بهینه از زمان	نهج البلاغه
۲	۷۹	استفاده بهینه از زمان	بحار الأنوار
۳	۱۲۲	خشم و غضب	نثر الاکلی
۴	۱۰۱	یاس	مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل
۵	۸	حرص و طمع	نهج البلاغه
۶	۷۷	دوستی و دوست یابی	بحار الأنوار
۷	۱۲	احترام متقابل	نثر الاکلی
۸	۴	اتفاق در راه خدا	نثر الاکلی
۹	۹۴	خوش اخلاقی	نهج البلاغه
۱۰	۹۷	حماقت	تنبيه الخواطر
۱۱	۱۰۸	تشکیل خانواده	نثر الاکلی
۱۲	۱۲۵	رغایت ادب و آداب گفتگو	نثر الاکلی
۱۳	۹	اطاعت و تسلیم بودن در برابر خداوند	نثر الاکلی
۱۴	۱۲۷	آثار فراموشی یاد مرگ	نثر الاکلی

اما برخی روایات «Sentences of Ali» که تعداد آنها به ۱۳ مورد می‌رسد، در هیچ منبع حدیثی معتبر، یافت نمی‌شود. این امر می‌تواند به دلایل مختلفی رخ داده باشد. یکی از دلایل آنکه اوکلی به منابعی دسترسی داشته که امروزه در دسترس نیستند یا به مرور زمان از بین رفته‌اند. همچنین، ممکن است اوکلی از منابع شفاهی یا نسخه‌های خطی نادر استفاده کرده باشد که در دسترس عموم قرار نگرفته‌اند. این احتمالات، بسیار دور از ذهن‌اند.

احتمال قوی‌تر آنکه به دلیل عدم درج متن حدیث و اکتفا به ترجمه لاتین، سیمون اوکلی متن آموزه را به درستی فهم نکرده باشد و یا آنکه ترجمه نادرستی از روایت ارائه کرده باشد و بدین‌سان، دسترسی به متن منقح حدیث و منبع آن را ناممکن کرده باشد. در ادامه و در قالب جدول، لیست این روایات ارائه می‌شود:

جدول ۶. لیست منابع فاقد منبع

ردیف	ردیف مقاله	اصل روایت	ترجمه روایت
۱	۷۸	«A Man's Affliction is the Fore-runner of his Prosperity».	مصیبت انسان پیش‌درآمدی برای سعادت اوست.
۲	۱۰۵	«His Life is long, whose Labour is short. * So long as a Man is in Expectation, his Thoughts are in Suspense, and he is in a flavish, Condition; but as soon as he gives over his Pursuit, he is free, and at Liberty.»	«زندگی کسی طولانی است که کارهایش کوتاه است. (توضیح مترجم) تا زمانی که انسان در انتظار است، افکارش در تعلیق است و در شرایط بردگی قرار دارد؛ اما به محض اینکه پیگیری‌اش را متوقف کند، آزاد و در اختیار خود است.»
۳	۳۱	A Man's Subsistence is according to what he propoeth, i. e. according to his Management; because every Action of his Life tends to something or other which contributes either to the encreasing or diminishing him. Not that this can be affirmed of every Action considered abstractedly, but as it connects those Actions together, which necessarily tend to the Determining a Man's Condition of Life.»	«روزی انسان بر اساس چیزی تصمیم می‌گیرد که بر اساس مدیریتش تعیین می‌شود؛ زیرا هر عملی در زندگی به چیزی می‌انجامد که به نوعی به افزایش یا کاهش وضعیت او کمک می‌کند. نه اینکه این قاعده به صورت مجرد بر هر عملی قابل اعمال باشد، بلکه اعمال را به هم متصل می‌کند که این اعمال ضرورتاً به تعیین شرایط زندگی انسان منتهی می‌شوند.»
۴	۸۷	It concerns thee more to fly from thy self, than from a Lyon ⁷ »	برای تو مهم‌تر است که از خودت فرار کنی تا از یک شیر.
۵	۱۱۰	The Thirst after Wealth, is greater than the Thirst after Drink».	بخل در ثروت، بیشتر از صرفه جویی یا بخل در نوشیدن (آب) است.
۶	۱۱۱	He cheats you, who makes you angry about a Trifle».	کسی که شما را بر سر مسئله کوچکی عصبانی می‌کند، شما را فریب می‌دهد.
۷	۱۰۳	Enmity is Business enough».	دشمنی یک امر جدیست.
۸	۱۵۶	They who are Friends in the Most High God, their Love remaineth as long as the Cause of it: But as for the Friends of this Present World, their Love is broken off as soon as the Causes of it cease».	دوستانی که در خدای برتر دوست هستند، محبت‌شان تا زمانی که علت آن باقی است، پابرجا می‌ماند؛ اما دوستان این دنیای فانی، محبت‌شان به محض از بین رفتن علت‌های آن، قطع می‌شود.
۹	۸۹	«A Wife Man is never Poor».	مرد همسر دار هرگز فقیر نیست.
۱۰	۱۲۴	«The conversation of young men is destructive of religion».	گفت‌وگوی جوانان، دین را ویران می‌کند.
۱۱	۵۲	«To depend upon every one without Distinction, is Weakness of Understanding».	وابستگی به هر کسی بدون تمایز، ضعف درک است.
۱۲	۲۴	«He delights in Disappointment, who depends upon bad Men for his Subsistence».	کسی که از افراد بد برای تأمین معاش خود وابسته است، در ناامیدی لذت می‌برد.
۱۳	۹۳	«No Generosity of Spirit with a bad Education».	روح بزرگواری در تربیت بد نیست.

اما عجیب‌ترین فراز که در مصدیریابی آن ابهام وجود دارد، عبارت ۱۲۴ کتاب است؛ «The conversation of young men is destructive of religion»؛ گفت‌وگوی جوانان دین را ویران می‌کند. معادل این عبارت در روایات حضرت علی (ع) یافت نمی‌شود. حتی می‌توان ادعا کرد این عبارت، با دیدگاه کلی حضرت علی (ع) نسبت به جوانان در تعارض باشد تا جایی که باید گفت صدور این عبارت از سوی حضرت علی (ع) محل شک و تردید است. نیم‌نگاهی به روایات حضرت علی (ع) نشان می‌دهد امام علی (ع)، مشورت گرفتن و اهمیت به نظر جوانان را شیوه رفتاری مناسب با آنان می‌دانستند و این گونه توصیه می‌کردند: «هرگاه به مشورت نیازمند شدی، نخست به جوانان مراجعه نما، زیرا آنان ذهنی تیزتر و حدسی سریع‌تر دارند» (ابن ابی الحدید ۱۴۰۴، ج ۲۰: ۳۳۷)؛ همچنین به نادیده گرفتن برخی از خطاهای جوانان و گذشت از اشتباهات‌شان توصیه می‌نمایند: «هرگاه جوان را توبیخ کردی، برخی خطاهای او را نادیده بگیر، تا توبیخ تو، او را به مقابله وادار نسازد» (همان: ۳۳۳). حتی خامی و کم‌تجربگی که ممکن است گاه از جوانان بروز پیدا کند، نیز معذور و معفو دانسته‌اند: «جهل الشباب معذور و علمه محذور»؛ نادانی جوانی، پذیرفته و همچنین علم و دانشش، کوچک و حقیر است (تمیمی آمدی ۱۳۶۶: ۳۳۹). پس این احتمال وجود دارد که اوکلی این جمله را از فرد دیگری وام گرفته و به حضرت علی (ع) نسبت داده باشد.

۷. تحلیل رویکرد فرهنگی و معرفتی اوکلی در انتخاب گزیده‌های علوی

کتاب Sentences of Ali اثر سیمون اوکلی، فراتر از یک ترجمه ساده از سخنان حضرت علی (ع)، بازتابی از نگرش فرهنگی و رویکرد معرفتی وی در مواجهه با معارف اسلامی است. انتخاب گزیده‌های علوی توسط اوکلی با توجه به فضای فکری، نیاز مخاطبان غربی و اهداف فرهنگی خاص انجام شده است. بررسی این رویکرد، فهم عمیق‌تری از انگیزه‌ها و پیامدهای این اثر فراهم می‌آورد.

۱.۷ جهت‌گیری معرفتی و عقل‌گرایانه

با توجه به آنچه بررسی شد، از میان ۱۶۹ روایت برگردان‌شده در این کتاب، بیش از ۸۵ درصد به موضوعات اخلاقی اختصاص یافته‌اند. این امر نشان می‌دهد که اوکلی در انتخاب سخنان امام علی (ع)، به‌ویژه به حکمت‌هایی توجه داشته که از نظر اخلاقی و انسانی قابل فهم، جذاب باشند.

برای نمونه بخش قابل توجهی از سخنان انتخاب شده توسط اوکلی، بر مفاهیمی همچون خردورزی، خودشناسی، بهره‌گیری از تجربه و تأمل در سرنوشت انسان تأکید دارند. اوکلی با گزینش روایاتی نظیر خودشناسی (روایات ۵۴ و ۸۰)، تجربه‌گرایی و عبرت‌گیری از حوادث (روایات ۱۷، ۲۵ و ۱۰۲) و نیز جهاد با نفس و کنترل امیال (روایات ۲، ۴۱ و ۴۳)، سعی دارد جنبه‌هایی از اندیشه علوی را برجسته سازد که با عقل‌گرایی رایج در سنت فلسفی غرب هم‌خوانی دارد. این رویکرد، با بسامد بالای گزینش‌هایی چون خودانتقادی (روایت ۶۷)، آینده‌نگری و توجه به عاقبت امور (روایات ۳۰ و ۳۶)، مدیریت زمان (روایات ۱۰ و ۷۴)، و پرهیز از شهوات (روایت ۶) تقویت می‌شود.

چنین انتخاب‌هایی با هدف آسان‌سازی درک مفاهیم برای خواننده غربی صورت گرفته و کوششی است تا مخاطب مسیحی عقل‌گرای قرن هجده میلادی را با الگویی اخلاقی و عقلانی آشنا سازد.

۲.۷ پرهیز از ورود به موضوعات تخصصی اسلامی

یکی از نکات قابل توجه در نحوه گزینش روایات توسط سیمون اوکلی، سهم بسیار اندک روایات فقهی در مجموعه منتخب اوست؛ به‌طوری‌که از میان کل روایات گردآوری شده، تنها دو روایت فقهی مشاهده می‌شود که این مقدار کمتر از دو درصد کل مجموعه را شامل می‌شود. این پرهیز معنادار از مضامین فقهی و نیز محدودسازی گزینش‌های اعتقادی، نشان‌دهنده آن است که مخاطب او خوانندگان مسیحی غربی هستند که با دین اسلام آشنایی اندکی دارند و این گزاره‌ها نزد مذهب آنان که شریعت ندارد، از جایگاهی برخوردار نیست.

۳.۷ تلاش برای اصلاح نگاه منفی شرق‌شناسان

در سده‌های ۱۶ تا ۱۹ میلادی، یکی از نظریه‌های مسلط بر رویکردهای علوم انسانی اروپا بویژه انسان‌شناسی (آنتروپولوژی)، تطورگرایی (Evolutionism) است؛ با این توضیح که این باور بوجود آمده بود که جوامع بشری در یک تطور تاریخی از سادگی به پیچیدگی، و از بربریت به تمدن و فرهنگ در حال حرکت هستند. لذا فرهنگ اروپایی خود را مترقی دانسته و جوامع دیگر را در مراحل پست‌تر تصور می‌کردند (نک: ریویر ۱۳۷۹، ص ۵۴-۵۷). حال اگر شرایط زمینه‌ای که سیمون اوکلی در آن زندگی کرده را در نظر بگیریم، مقدمه کتاب اوکلی دقیقاً در نقطه مقابل نگاه تحقیرآمیز غرب به شرق است. اصلاً او از این نگاه انتقاد کرده و خواننده را به

بازنگری در پیش‌فرض‌های خود دعوت می‌کند. او می‌نویسد: «حکمت‌های علی (ع) برتر از تمام ضرب‌المثل‌ها و کلمات قصار سایر ملل است» و حتی آن‌ها را از اناجیل اربعه نیز برتر می‌داند (مقدمه: Ockley 1717).

این نگاه، اوکلی را در زمره خاورشناسانی قرار می‌دهد که در قرن هجده، در تلاش برای اصلاح نگاه برترپندارانه غرب نسبت به شرق بودند. اوکلی با انتخاب سخنان حکیمانه‌ای که بر عدالت، صداقت، صبر، و کنترل نفس تأکید دارند، تصویری از اسلام و امام علی (ع) ارائه می‌دهد که با تعصبات رایج در غرب آن روزگار ناسازگار است (ر.ک سعید ۱۳۷۹: ۲).

۴.۷ برجسته‌سازی مفاهیم کلیدی از طریق برجسته‌نویسی

اوکلی نه تنها در گزینش بلکه در نحوه نگارش و ارائه گزاره‌ها نیز از تکنیک‌هایی برای تأکید مفاهیم استفاده کرده است. از جمله آنکه برخی کلمات را به صورت برجسته (Capital Letters) نوشته است؛ برای نمونه می‌توان به واژه‌هایی چون HIS PRE-SENT WORLD، KNOWLEDGE و YESTERDAY که در جملات شماره ۵۳، ۶۴ و ۷۰ تکرار شده‌اند، اشاره کرد. این تأکیدها، نشان می‌دهد او قصد داشته تا این مفاهیم را برای خواننده خود برجسته سازد. این سبک نگارش، که ریشه در سنت‌های نگارشی قرن هجدهم دارد، به فهم بهتر و اثرگذاری بیشتر روایت‌ها کمک می‌کرده است و هم‌راستا با هدف فرهنگی نویسنده بوده است.

۸. نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش، ارزیابی محتوایی و منبع‌شناختی کتاب Sentences of Ali اثر سیمون اوکلی و سنجش میزان موفقیت آن در بازنمایی آموزه‌های امام علی (ع) بود. یافته‌ها نشان داد که از مجموع ۱۶۹ روایت این کتاب، ۱۴۴ روایت (۸۵٪) دارای محتوای اخلاقی‌اند که به فضایل فردی و اجتماعی مانند صداقت، عدالت، صبر و شکرگزاری پرداخته‌اند؛ ۲۳ روایت (۱۴٪) به مباحث اعتقادی چون توحید، نبوت و معاد اختصاص یافته‌اند و تنها ۲ روایت (۱٪) ماهیت فقهی دارند. این توزیع موضوعی نشان‌دهنده تمرکز ویژه اوکلی بر جنبه‌های تربیتی و اخلاقی آموزه‌های علوی و تلاش او برای معرفی چهره‌ای جهانی و قابل‌فهم از امام علی (ع) برای مخاطب غربی است.

از منظر منبع‌شناسی نیز روشن شد که اوکلی بیش از ۱۴۰ روایت (۸۳٪) را از غررالحکم و درر الکلم برگرفته و تنها در موارد معدودی به منابعی مانند نهج‌البلاغه و نشر اللآلئ استناد کرده

بررسی محتوایی کتاب «Sentences of Ali» و شناسایی مصادر آن (مینا حبیبی و دیگران) ۵۵

است. همچنین، ۱۳ روایت از مجموعه نقل شده، در هیچ یک از منابع حدیثی معتبر قابل بازیابی نیست. این امر، در کنار فقدان ارجاع‌های دقیق و تنوع محدود منابع، سبب شده است تا با وجود ارزش تاریخی و فرهنگی اثر، تصویر ارائه شده از امام علی (ع) ناقص باشد.

در مجموع، کتاب Sentences of Ali گرچه تلاشی پیشگام در جهت معرفی معارف علوی به جهان غرب به شمار می‌آید و از لحاظ فرهنگی ارزشمند است، اما از منظر دقت علمی و جامع‌نگری در بازتاب آموزه‌های امام علی (ع)، با کاستی‌های جدی مواجه است. بهره‌گیری از منابع معتبرتر و متنوع‌تری چون نهج البلاغه و الکافی می‌توانست این اثر را به مرجع دقیق‌تری برای شناخت شخصیت و حکمت علوی تبدیل کند.

پی‌نوشت‌ها

۱. ساراسن/سارازن، یکی از کهن‌ترین واژگانی است که مسیحیان اروپایی برای اشاره به اعراب مسلمان و سپس در اشاره به تمامی مسلمانان استفاده می‌کردند (برای ریشه و تحول کاربرد این واژه، نک: رزمجو و همکاران ۱۳۹۲: ۴۹).

2. Ockley, S. (1847). The History of the Saracens. London: Henry G. Bohn.

3. That is the Man of Understanding, that overcometh his Appetite, and will not fell HIS WORLD TO-COME, for HIS PRE- SENT WORLD».

4. KNOWLEDGE calleth out to PRAC- TICE; and if it anfwereth, [WELL]: If not, it goeth away».

5. He that periffhes, is one that bufies him- felf befide himself; and whofe To-DAY is worfe than his YESTERDAY».

۶. این کتاب که توسط ابوالفتح آمدی در قرن ششم هجری تألیف شده، حاوی بیش از ۱۰۷۶۰ حدیث کوتاه از امام علی (ع) است. این روایات که به ترتیب حروف الفبا تنظیم شده‌اند، شامل موضوعات مختلفی از جمله اخلاق، اعتقادات، عبادات و مسائل اجتماعی هستند.

۷. Lyon در زبان یونان باستان به معنای «شیر» و در زبان اسپانیایی به معنای «جنگجوی شجاع» است (www.thebump.com/b/lyon-baby-name).

کتاب‌نامه

نهج البلاغه.

ابن ابی الحدید، عبد الحمید بن هبة الله (۱۴۰۴). شرح نهج البلاغة لابن أبی الحدید، به کوشش ابراهیم، محمد ابوالفضل، قم: مکتبة آية الله المرعشي النجفی

- احمدوند، عباس؛ کاوندی، سحر (۱۳۸۷). پژوهش‌های خاورشناسان درباره نهج البلاغه. علوم حدیث، صص ۳۳۰-۳۴۳.
- ازکیا، مصطفی (۱۳۸۲). روشهای کاربردی تحقیق، تهران: کیهان، ۱۳۸۲ش.
- الویری، محسن (۱۳۸۱). مطالعات اسلامی در غرب. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها.
- بروکلمان، کارل (۱۹۵۹). تاریخ الأدی العربی. ترجمه عبدالحلیم النجار. قاهره: دار المعارف.
- پطروشفسکی، ایلیا پاولویچ (۱۳۵۰). اسلام در ایران. ترجمه: کریم کشاورز، تهران: نشر پیام.
- تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد (۱۳۶۶). غرر الحکم و درر الکلم، به کوشش مصطفی درایتی، قم: مکتب الاعلام الاسلامی.
- جرداق، جرج (۱۳۴۴). علی، صدای عدالت انسانیت، ترجمه سید هادی خسروشاهی. تهران: انتشارات فراهانی.
- حبیبی، مینا (۱۴۰۳). توصیف و تحلیل محتوای کتاب «Sentences of Ali» اثر سیمون اوکلی. پایان نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی دکتر یحیی میرحسینی و مشاوره دکتر زهرا هاشمی.
- رمزجو، جمال؛ جان احمدی، فاطمه؛ خضری، احمدرضا (۱۳۹۲). تحول اصطلاح ساراسن و کاربست آن در میان اروپاییان تا پایان سده سیزده میلادی، مطالعات تاریخ اسلام، سال پنجم، شماره ۱۸، صص ۴۷-۶۷.
- ریویر، کلود (۱۳۷۹). درآمدی بر انسان‌شناسی. ترجمه ناصر فکوهی. تهران: نشر نی.
- سعید، ادوارد (۱۳۷۹). شرق‌شناسی. ترجمه عبدالرحمن علی‌خانی، مترجم. تهران: انتشارات امیرکبیر.
- سدیو، ژان ژاک (۱۴۰۰). خلاصه تاریخ العرب. بیروت: دار الآثار.
- شوالیه، فرانسوا (۱۳۳۵). نهج البلاغه امام علی (ع) (ترجمه و شرح). تهران: انتشارات ابن سینا.
- العقیقی، نجیب (۱۹۶۴). المستشرقون. قاهره: دارالمعارف.
- فخر روحانی، محمدرضا (۱۳۸۸). کلمات قصار امیرالمؤمنین (ع) در نگاه اوکلی، فصلنامه فرهنگ زیارت، ۱ (۱)، صص ۱۹۶-۱۹۸.
- لامنس، هانری (۱۳۴۷). نهج البلاغه و تفکر اسلامی در مقایسه با فلسفه غرب. ترجمه علی اکبر زمانی. تهران: شرکت سهامی انتشار.
- واعظی، محمود؛ رضایی، حسین (۱۴۰۲). بررسی سیر تطور پژوهشهای مستشرقان درباره نهج البلاغه، و بررسی آراء آنها. پژوهشهای نهج البلاغه، ۲۲ (۷۶). صص ۱۱۳-۱۳۰.

Fogarty, M. (2022). Which words should you capitalize? Quick and Dirty Tips. Retrieved from <https://www.quickanddirtytips.com/articles/capitalizing-titles/>

Hassan, Samera. 'Sentences of Ali' (1717) and the Wisdom of the Arabs. from: <https://memorients.com/articles/sentences-of-ali-1717-and-the-wisdom-of-the-arabs>.

بررسی محتوایی کتاب «Sentences of Ali» و شناسایی مصادر آن (مینا حبیبی و دیگران) ۵۷

Ockley, Simon (1717). SENTENCES of ALI. London: University of Combridg.

Ockley, S. (1847). The History of the Saracens. London: Henry G. Bohn.

West, Andrew (2011). The rules for long S, TUGboat, Volume 32, Number 1, p 47-55.